

*Magdalena Jasiniak**

WYBRANE WSKAŹNIKI CHARAKTERYZUJĄCE
DZIAŁALNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW KRAJOWYCH
I PRZEDSIĘBIORSTW ZAGRANICZNYCH W POLSCE –
ANALIZA PORÓWNAWCZA

Z a r y s t r e ś c i. Celem artykułu jest porównanie efektów działalności przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych w Polsce. Powszechnie uznaje się, że przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego wykorzystują bardziej nowoczesne rozwiązania zarówno technologiczne, jak i organizacyjne niż przedsiębiorstwa krajowe w kraju goszczącym, co może mieć wpływ na osiągnięte przez zagraniczne przedsiębiorstwa relatywnie lepsze wyniki finansowe. Wyniki badań wskazują obszary i warunki, w jakich przedsiębiorstwa krajowe osiągają równie dobre, a w niektórych przypadkach lepsze niż przedsiębiorstwa zagraniczne efekty działalności.

S ł o w a k l u c z o w e: przedsiębiorstwa zagraniczne, efekty działalności przedsiębiorstw.

K l a s y f i k a c j a J E L: G32, L25.

WSTĘP

Istotny wzrost zainteresowania inwestorów zagranicznych lokatą kapitału w Polsce został zapoczątkowany zmianą systemu polityczno – gospodarczego w 1989 r.¹ Otwarcie polskiej gospodarki na zagranicznych inwestorów oraz stopniowe znoszenie wobec nich restrykcji i ograniczeń sprzyjało lokowaniu zagranicznego kapitału w Polsce. Obecnie zagraniczne inwestycje stanowią integralną część systemu powiązań rynkowych, a działalność przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego stanowi przedmiot wielu badań naukowych.

* Adres do korespondencji: Magdalena Jasiniak, Uniwersytet Łódzki, Instytut Finansów, Zakład Finansów Korporacji, ul. Rewolucji 1905 r. 39, 90-214 Łódź, e-mail: magdalena.jasiniak@uni.lodz.pl.

¹ Do tego czasu udział Polski w wartości napływu kapitału zagranicznego na świecie wynosił zaledwie 0,04% (UNCTAD, 1992).

Celem niniejszego artykułu jest porównanie efektów działalności przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych w Polsce na podstawie wybranych wskaźników charakteryzujących działalność tych przedsiębiorstw.

Badania naukowe poświęcone analizie porównawczej efektów działalności przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych w kraju goszczącym, analizowanym na poziomie mikroekonomicznym, nadal są w Polsce rzadkością. Może być to rezultatem ograniczonej dostępności do danych statystycznych opisujących osobno działalność przedsiębiorstw krajowych i działalność przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce, które takie porównania by umożliwiły.

Znacznie częściej tego rodzaju analizy porównawcze można spotkać w literaturze zagranicznej, gdzie na podstawie wybranych krajów poszukuje się różnic w obszarze funkcjonowania przedsiębiorstw krajowych i przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego w kraju goszczącym.

1. DZIAŁALNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH W WYBRANYCH KRAJACH – WYNIKI BADAŃ EMPIRYCZNYCH

Badania E. Basti, N. Bayyurt i A. Akina (2011) wskazują, że w przypadku finansowej sfery działalności nie ma istotnych różnic w wartościach wybranych wskaźników (rentowności aktywów, rentowności kapitału, produktywności oraz progu rentowności sprzedaży) osiągniętych przez przedsiębiorstwa krajowe i przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego w Turcji. Przedsiębiorstwa krajowe są zdolne do konkurowania z przedsiębiorstwami zagranicznymi pod względem stosowanych technologii, zdolności organizacyjnych i efektywności zarządzania przedsiębiorstwem

Wyniki badań M. Hallwarda-Driemeiera (2002) wskazują natomiast, że przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego charakteryzują się istotnie wyższą produktywnością niż przedsiębiorstwa krajowe w wybranych krajach azjatyckich, z wyjątkiem Korei.

Również badania zrealizowane w Japonii wykazały, że przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego osiągają znacząco wyższe wartości wskaźników: produktywności (Total Factor Productivity), wydajności pracy oraz rentowności kapitału własnego w relacji do przedsiębiorstw krajowych. Stawki wynagrodzeń w przedsiębiorstwach zagranicznych są również wyższe niż w przypadku przedsiębiorstw krajowych (Kiyoji, Ito, Ug Kwon, 2002, s. 1–31).

Badania przeprowadzone na przykładzie przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych w Chile i Brazyli wykazały, że nie można jednoznacznie stwierdzić, że inwestycje podejmowane przez inwestorów zagranicznych są realizowane na szerszą skalę i mają bardziej niekorzystny wpływ na środowisko naturalne. Nie wykazano również istotnych różnic w przypadku efektów technologicznych (Borregaard, Dufey, Winchester, s. 22–23).

Badania przeprowadzone przez O. Nottę i A. Vlachvei (2008) na przykładzie krajowych i zagranicznych przedsiębiorstw w Grecji wykazały, że przed-

siębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego charakteryzują się wyższą produktywnością i efektywnością działania niż przedsiębiorstwa krajowe.

Wyniki analizy porównawczej przeprowadzonej przez M. Grasserii (2010) na przykładzie włoskich przedsiębiorstw wskazują, że nie można jednoznacznie stwierdzić, że przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego osiągają lepsze efekty działalności niż przedsiębiorstwa krajowe. W relacji do przedsiębiorstw krajowych, przedsiębiorstwa zagraniczne osiągają wyższą rentowność sprzedaży i inwestycji oraz charakteryzują się wyższą produktywnością.

W odniesieniu do rezultatów badań krajowych, poświęconych działalności przedsiębiorstw zagranicznych pojawiają się przesłanki, które pozwalają przypuszczać, że efekty działalności przedsiębiorstw zagranicznych w Polsce są lepsze (pod względem wartości osiąganych wskaźników opisujących tę działalność) w relacji do efektów działalności osiąganych przez przedsiębiorstwa krajowe. Co prawda nie prowadzono analiz porównawczych w tym obszarze, tym niemniej wyniki badań m.in. M. Jaworek (2006), W. Karaszewskiego (2004), J. Różańskiego (2010) pokazują, że przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego korzystają z rozwiązań bardziej innowacyjnych i zaawansowanych technologicznie w stosunku do rozwiązań dostępnych w kraju goszczącym (przy założeniu, że poziom rozwoju kraju macierzystego jest wyższy niż poziom rozwoju kraju lokaty kapitału), co może mieć istotny wpływ na kształtowanie się wartości wybranych wskaźników opisujących działalność tych przedsiębiorstw, a w rezultacie osiąganie lepszych efektów działalności niż ma to miejsce w przypadku przedsiębiorstw krajowych².

2. PRZEDSIĘBIORSTWA KRAJOWE I PRZEDSIĘBIORSTWA ZAGRANICZNE W POLSCE – ANALIZA PORÓWNAWCZA WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW

Analiza porównawcza efektów działalności przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych w Polsce opiera się na danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego (stan na 31.12.2010).

Według danych GUS 87,95% kapitału zagranicznego w Polsce pochodzi z krajów Unii Europejskiej. Głównym źródłem kapitału zagranicznego są inwestycje pochodzące z krajów rozwiniętych Europy Zachodniej, tj. Holandii (18,76% kapitału zagranicznego ogółem), Francji (18,51% kapitału zagranicznego ogółem) oraz Niemiec (18,29% kapitału zagranicznego ogółem). Do krajów spoza Unii Europejskiej inwestujących w Polsce należą m.in.: Szwajcaria

² Podejmując się analizy porównawczej działalności krajowych i zagranicznych przedsiębiorstw, należy zwrócić uwagę, że w niektórych obszarach niezwykle trudno jest przeprowadzić właściwą ocenę. Dotyczy to przede wszystkim obszaru finansowej działalności zagranicznych przedsiębiorstw, co jest związane z problemem ukrytego transferu zysków do kraju macierzystego, poprzez stosowanie m.in. cen transferowych, opłat za usługi menedżerskie, opłat licencyjnych, spłat pożyczek, manipulowanie terminami płatności itp. – co jest tematem osobnych rozwiązań (Buckley, 2002, s. 198 i n.).

(3,49% kapitału zagranicznego ogółem) oraz Stany Zjednoczone (3,26% kapitału zagranicznego ogółem).

Tabele 1 i 2 przedstawiają wybrane wskaźniki opisujące działalność innowacyjną przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych w Polsce, tj. wielkość nakładów wewnętrznych na bieżącą i inwestycyjną działalność B+R (tabela 1) oraz liczbę zagranicznych licencji z których korzystają analizowane przedsiębiorstwa (tabela 2).

Tabela 1. Nakłady wewnętrzne³ na działalność B+R w 2010 r. w przedsiębiorstwach (mln zł)

	Nakłady wewnętrzne na działalność B+R		
	ogółem	bieżące	inwestycyjne
Ogółem	2 644 897,5	81,9%	18,1%
Sektor prywatny	2 279 433,4	81,4%	18,6%
Przedsiębiorstwa z przewagą kapitału krajowego	1 066 895,6	77,6%	22,4%
Przedsiębiorstwa z przewagą kapitału zagranicznego	1 212 537,7	84,8%	15,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GUS.

Nakłady sektora prywatnego na działalność B+R stanowią 86,18% nakładów na działalność B+R w Polsce. Udział nakładów przedsiębiorstw z przewagą kapitału zagranicznego jest wyższy w relacji do nakładów przedsiębiorstw z przewagą kapitału krajowego i stanowi 53,19 % nakładów sektora prywatnego ogółem.

W obu grupach przedsiębiorstw większość nakładów stanowią nakłady bieżące, tj. 84,8% nakładów w przypadku przedsiębiorstw z przewagą kapitału zagranicznego i 77,6% nakładów w przypadku przedsiębiorstw z większościovym udziałem kapitału krajowego. Przedsiębiorstwa z przewagą kapitału krajowego ponoszą natomiast większe wydatki na inwestycyjną działalność w obszarze B+R aniżeli przedsiębiorstwa z przewagą kapitału zagranicznego.

Mniejszy udział nakładów ponoszonych przez przedsiębiorstwa zagraniczne na działalność inwestycyjną w obszarze B+R może być skutkiem korzystania przez te przedsiębiorstwa z rozwiązań innowacyjnych stosowanych i opracowanych m.in. przez jednostki w kraju macierzystym.

Biorąc pod uwagę skalę ponoszonych nakładów na działalność B+R przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych, można przypuszczać, że przedsiębiorstwa zagraniczne są bardziej innowacyjne niż przedsiębiorstwa krajowe. Ko-

³ Nakłady wewnętrzne poniesione na działalność B+R obejmują nakłady bieżące i inwestycyjne. Nakłady bieżące dotyczą nakładów osobowych (m.in. wynagrodzeń i narzutów na wynagrodzenia) oraz m.in. bieżących kosztów działalności (m.in. zużycie materiałów i energii, usług obcych, podatków i opłat) w części, w której dotyczą działalności B+R. Nakłady inwestycyjne obejmują natomiast nakłady na zakup nowych lub zakup/przejęcie używanych środków trwałych trwale związanych z działalnością B+R oraz pierwsze wyposażenie inwestycji niezaliczane do środków trwałych (GUS, 2010, s. 34–35).

rzystnym zjawiskiem – z punktu widzenia rodzimych przedsiębiorstw – są relatywnie wyższe w stosunku do przedsiębiorstw zagranicznych nakłady na inwestycyjną działalność w obszarze B+R.

Tabela 2. Liczba licencji⁴ w przedsiębiorstwach przemysłowych według sektorów własności w 2010 r.

	Liczba licencji zagranicznych, z których korzystały przedsiębiorstwa	Liczba licencji sprzedanych przez przedsiębiorstwo		
		ogółem	Polska	zagranica
ogółem	1208	110	69	41
sektor prywatny	1028	105	65	40
własność krajowa	415	80	59	21
	40,40%	76,20%	73,80%	26,20%
własność zagraniczna	613	25	6	19
	59,60%	23,80%	24,00%	76,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GUS.

Liczba licencji zagranicznych stosowanych przez przedsiębiorstwa sektora prywatnego stanowi 85,1% licencji zagranicznych ogółem. W ramach sektora prywatnego ponad połowa, tj. 59,6% licencji, jest stosowana przez przedsiębiorstwa zagraniczne. Może to świadczyć o wyższym poziomie technologicznego lub organizacyjnego zaawansowania przedsiębiorstw zagranicznych niż przedsiębiorstw krajowych. Ciekawym zjawiskiem jest natomiast to, że przedsiębiorstwa krajowe częściej niż zagraniczne sprzedawały licencje zarówno w Polsce, jak i zagranicą. W przypadku liczby licencji sprzedanych przez przedsiębiorstwa, zdecydowana większość, tj. 76,2% sprzedanych licencji ogółem, pochodzi z przedsiębiorstw krajowych, a wśród licencji sprzedanych przez krajowe przedsiębiorstwa 26,2% zostało sprzedanych na rynkach zagranicznych. Może być to rezultatem transferu innowacyjnych rozwiązań stosowanych przez przedsiębiorstwa krajowe do ich filii, zarówno krajowych, jak i zagranicznych, a w konsekwencji przedłużenia cyklu życia stosowanych przez przedsiębiorstwa krajowe rozwiązań. W przypadku przedsiębiorstw zagranicznych, większość sprzedanych licencji (tj. 76,0%) była przeznaczona na rynki zagraniczne.

Wyższy poziom innowacyjności przedsiębiorstw zagranicznych w relacji do przedsiębiorstw krajowych (określony na podstawie nakładów na działalność B+R oraz liczbie stosowanych licencji zagranicznych) może mieć wpływ na osiągnięte finansowe efekty działalności tych przedsiębiorstw. Tabele 3 i 4

⁴ Liczba uprawnień do wykorzystania obcych rozwiązań naukowo-technicznych oraz doświadczeń produkcyjnych, w tym m.in.: wynalazki, wzory użytkowe, znaki towarowe, wyniki prac badawczych, *know-how* (GUS, 2010).

przedstawiają wybrane wskaźniki opisujące finansową działalność przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych w Polsce.

Tabela 3. Wskaźniki rentowności majątku i kapitału własnego przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych w Polsce w 2010 r.

Wskaźniki	Rentowność brutto	
	Majątku	Kapitału własnego
Przedsiębiorstwa krajowe	6,30%	11,40%
Przedsiębiorstwa zagraniczne	6,60%	14,90%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GUS.

Z przedstawionych w powyższej tabeli wskaźników rentowności opisujących działalność przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych w Polsce w 2010 r. wynika, że poziom rentowności przedsiębiorstw zagranicznych jest nieco wyższy niż przedsiębiorstw krajowych. O ile poziom rentowności majątku krajowych i zagranicznych przedsiębiorstw jest porównywalny (ROA dla przedsiębiorstw zagranicznych wynosi 6,6%, dla przedsiębiorstw krajowych 6,3%), to w przypadku rentowności kapitału własnego stopa zwrotu z kapitału własnego przedsiębiorstw zagranicznych jest o 3,5 punktu procentowego wyższa niż ma to miejsce w przypadku przedsiębiorstw krajowych.

Interesującą obserwacją dostarczają natomiast osiągnięte przez krajowe i zagraniczne przedsiębiorstwa wartości wybranych wskaźników przedstawionych w poniższej tabeli, opisujących poziom zadłużenia i płynność finansową przedsiębiorstw.

Tabela 4. Poziom zadłużenia i płynności finansowej przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych w Polsce w 2010 r.

Wskaźniki	Poziom ogólnego zadłużenia	Relacja zobowiązań ogółem do kapitału własnego	Udział zobowiązań długookresowych w zobowiązaniach ogółem	Bieżąca płynność
Przedsiębiorstwa krajowe	36,30%	65,40%	28,50%	1,47
Przedsiębiorstwa zagraniczne	48,80%	109,90%	34,90%	1,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GUS.

Przedsiębiorstwa zagraniczne w Polsce są bardziej zadłużone niż przedsiębiorstwa krajowe. W przypadku przedsiębiorstw zagranicznych blisko połowa (tj. 48,8%) majątku przedsiębiorstw jest finansowana kapitałem obcym. Natomiast w przypadku przedsiębiorstw krajowych udział zobowiązań w finansowaniu majątku stanowi 36,3%. Wskaźnik relacji zobowiązań ogółem do kapitału własnego przedsiębiorstwa jest znacząco wyższy w przypadku przedsiębiorstw zagranicznych. Wartość zobowiązań jest w grupie tych przedsiębiorstw wyższa niż wartość kapitału własnego (wartość wskaźnika wynosi 109,9%). Re-

lacja zobowiązań ogółem do kapitału własnego w przedsiębiorstwach krajowych wynosi natomiast 65,4%. Przedsiębiorstwa zagraniczne w większym stopniu niż krajowe finansują swoją działalność długookresowym kapitałem obcym. Udział zobowiązań długookresowych w kapitale obcym ogółem wynosi w przedsiębiorstwach zagranicznych 34,5%, a w przedsiębiorstwach krajowych 28,5%. Interesujące jest to, że przy relatywnie wysokim poziomie zadłużenia przedsiębiorstw zagranicznych w stosunku do przedsiębiorstw krajowych przedsiębiorstwa zagraniczne osiągają porównywalną do przedsiębiorstw krajowych płynność finansową i nie tracą zdolności do bieżącego regulowania swoich zobowiązań krótkoterminowych.

Wyższy poziom zadłużenia przedsiębiorstw zagranicznych w relacji do przedsiębiorstw krajowych oraz wyższe wartości wskaźników rentowności osiąganych przez zagraniczne przedsiębiorstwa pokazują, że przedsiębiorstwa zagraniczne prowadząc dość ryzykowną politykę zadłużenia, prawdopodobnie lepiej niż przedsiębiorstwa krajowe wykorzystują efekt dźwigni finansowej. Uwzględniając udział długookresowego kapitału obcego w zobowiązaniach ogółem w przypadku przedsiębiorstw zagranicznych, można przypuszczać, że przedsiębiorstwa te w szerszym stopniu niż przedsiębiorstwa krajowe realizują działalność inwestycyjną. Przez zasilenie przedsiębiorstwa dodatkowym kapitałem obcym ma ono możliwość zwiększenia zakresu prowadzonej działalności i osiągnięcie lepszych wyników. Zwiększa się tym samym efektywność wykorzystania kapitału własnego, co prawdopodobnie nie byłoby możliwe bez pozyskania dodatkowych funduszy zewnętrznych⁵.

Przeprowadzona w ramach niniejszego artykułu analiza porównawcza wybranych wskaźników opisujących działalność przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych w Polsce opiera się na danych zagregowanych, gromadzonych przez Główny Urząd Statystyczny. Wyniki przeprowadzonej analizy dostarczyły interesujących wniosków, aczkolwiek dane zagregowane nie dostarczają zadowalających informacji w zakresie efektów działalności krajowych i zagranicznych przedsiębiorstw i czynników je różnicujących.

Wyniki badania własnego przeprowadzonego w 2011 r. przez autorkę referatu wśród krajowych i zagranicznych przedsiębiorstw przemysłowych regionu łódzkiego pokazują jednak, że istnieją także pewne zależności, których nie można określić, korzystając wyłącznie z danych zagregowanych.

Badanie było przeprowadzone w dwóch etapach. W pierwszym etapie badanie zostało przeprowadzone za pomocą kwestionariusza ankietowego wśród 100 losowo wybranych przedsiębiorstw ze stuprocentowym kapitałem krajowym i 100 losowo wybranych przedsiębiorstw ze stuprocentowym udziałem

⁵ Wskaźnik rentowności kapitału własnego (ROE) to relacja zysku netto do wartości kapitału własnego. Zwiększenie zyskowności przedsiębiorstwa, dzięki dodatkowym zasobom kapitałowym pozyskanym w formie kapitału obcego, przy niezmiennym poziomie kapitału własnego powoduje wzrost wartości tego wskaźnika, co jest zjawiskiem pozytywnym.

kapitału zagranicznego, działających w sekcji przetwórstwa przemysłowego na obszarze województwa łódzkiego. Uzyskano zwrot ankiet od 118 przedsiębiorstw, w tym od 42 przedsiębiorstw zagranicznych i 76 przedsiębiorstw krajowych. Spośród badanych przedsiębiorstw krajowych udało się wyróżnić te, których produkcja w całości przeznaczona jest na rynek krajowy (47 przedsiębiorstw) i te, które produkują zarówno na rynek krajowy, jak i rynki zewnętrzne (29 przedsiębiorstw). W drugim etapie badania zgromadzono dane ze sprawozdań finansowych przedsiębiorstw biorących udział w badaniu ankietowym. Niestety nie udało się pozyskać danych ze wszystkich badanych przedsiębiorstw, dlatego analiza danych finansowych została przeprowadzona zaledwie wśród kilku przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych, jednakże zachowano podobieństwo co do struktury badanych przedsiębiorstw pod względem wielkości (mierzonej liczbą zatrudnionych) oraz roku powstania przedsiębiorstwa. W konsekwencji wyniki przeprowadzonych badań należy traktować poglądowo i nie uogólniać ich na całą populację.

Wyniki badań autorki referatu pokazały m.in., że istnieją różnice w efektach działalności osiągniętych przez przedsiębiorstwa krajowe produkujące wyłącznie na rynek krajowy oraz przez przedsiębiorstwa produkujące na rynek krajowy oraz rynki zagraniczne. Przedsiębiorstwa krajowe działające na arenie międzynarodowej częściej niż przedsiębiorstwa krajowe produkujące wyłącznie na rynek krajowy mogą osiągać efekty działalności co najmniej zbliżone do efektów osiągniętych przez przedsiębiorstwa zagraniczne.

Wyniki badań ankietowych oraz analizy sprawozdań finansowych pokazały, że krajowe przedsiębiorstwa produkujące na rynki zewnętrzne w relacji do przedsiębiorstw krajowych produkujących wyłącznie na rynek wewnętrzny:

- są bardziej zadłużone,
- osiągają lepszy poziom rentowności sprzedaży,
- częściej stosują innowacyjne rozwiązania oparte na patentach, licencjach lub ekspertyzach i certyfikatach jakości.

W tabeli 5 przedstawiono wybrane wskaźniki finansowej działalności badanych przedsiębiorstw.

Porównując rezultaty działalności krajowych przedsiębiorstw produkujących wyłącznie na rynek wewnętrzny i krajowych przedsiębiorstw działających w skali międzynarodowej można przypuszczać, że czynnik, jakim jest zakres prowadzonej działalności (rynek wewnętrzny, a rynek wewnętrzny i rynki zagraniczne), może mieć istotny wpływ na finansowe i pozafinansowe efekty działalności krajowych przedsiębiorstw. Wartości wybranych wskaźników opisujących finansową działalność sygnalizują, że przedsiębiorstwa krajowe produkujące na rynek wewnętrzny i rynki zewnętrzne mogą być bardziej rentowne niż przedsiębiorstwa zagraniczne. Wydaje się również, że krajowe przedsiębiorstwa realizujące działalność w skali międzynarodowej mogą być również bardziej zadłużone niż przedsiębiorstwa zagraniczne. Należy jednak pamiętać, że porównaniu podlegają w tym przypadku krajowe spółki macierzyste i spółki

córki przedsiębiorstw zagranicznych, co może mieć wpływ na zapotrzebowanie tych przedsiębiorstw na kapitał obcy. Wyłonienie spośród krajowych przedsiębiorstw – tych produkujących na rynek wewnętrzny i rynki zagraniczne, może mieć więc istotne znaczenie dla porównań dokonywanych wśród krajowych i zagranicznych przedsiębiorstw.

Tabela 5. Wybrane wskaźniki finansowej działalności przedsiębiorstw krajowych produkujących na rynek wewnętrzny, przedsiębiorstw krajowych produkujących na rynek wewnętrzny i rynki zagraniczne oraz przedsiębiorstw zagranicznych (stan na 31.12.2009 r.)

Wskaźnik	Typ przedsiębiorstwa		
	zagraniczne	krajowe, produkujące na rynek wewnętrzny	krajowe, produkujące na rynek wewnętrzny i rynki zewnętrzne
ROA	6,10%	-1,60%	13,60%
ROE	6,60%	-2,10%	38,60%
ROS	4,40%	-0,20%	8,00%
Bieżącej płynności	1,93	1,63	1,59
Ogólnego zadłużenia	52,80%	43,40%	60,30%
Udziału zobowiązań długoterminowych w zobowiązaniach ogółem	14,50%	22,60%	5,40%

Źródło: opracowanie własne.

PODSUMOWANIE

Analiza porównawcza efektów działalności przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych w Polsce potwierdza zaobserwowane w literaturze przedmiotu wnioski, z których wynika, że:

- przedsiębiorstwa zagraniczne w Polsce są bardziej innowacyjne niż przedsiębiorstwa krajowe,
- przedsiębiorstwa zagraniczne w Polsce osiągają również wyższy poziom rentowności niż przedsiębiorstwa krajowe,
- przedsiębiorstwa zagraniczne w Polsce są bardziej zadłużone niż przedsiębiorstwa krajowe, ale zachowują zdolność do bieżącego regulowania zobowiązań.

Natomiast wyniki badania własnego autorki referatu, przeprowadzonego wśród krajowych i zagranicznych przedsiębiorstw regionu łódzkiego, sygnalizują, że przedsiębiorstwa krajowe realizujące działalność w skali międzynarodowej mogą osiągać lepsze niż przedsiębiorstwa zagraniczne efekty działalności. Mogą również istnieć pewne różnice w efektach osiąganych przez krajowe przedsiębiorstwa produkujące wyłącznie na rynek wewnętrzny w relacji do przedsiębiorstw produkujących zarówno na rynek wewnętrzny, jak i rynki za-

graniczne. Zasadne zatem wydaje się przeprowadzenie szerszych badań w tym obszarze.

LITERATURA

- Basti E., Bayyurti N., Akin A. (2011), *A Comparative Performance Analysis of Foreign and Domestic Manufacturing Companies in Turkey*, „European Journal of Economic and Political Studies”, 2, 134–135.
- Borregaard N., Dufey A., Winchester L. (2008), Effects of Foreign Investment versus Domestic Investment on the Forestry Sector in Latin America (Chile and Brazil) – Demystifying FDI effects related to the Environment, Working Group on Development and Environment in the Americas, Discussion Paper, 15, 22–23.
- Buckley A. (2002), *Inwestycje zagraniczne. Składniki wartości i ocena*, PWN, Warszawa.
- Grasserii M. (2010), *Domestic Multinationals and Foreign – Owned Firms in Italy: Evidence from Quantile Regression*, „The European Journal of Comparative Economics”, 7(1), 61–86.
- Hallward-Driemeier M., Iarossi G., Sokoloff K. L. (2002), *Exports and Manufacturing Productivity in East Asia: a Comparative Analysis with Firm – Level Data*, NBER Working Paper, 8894, 1–31.
- Jaworek M. (2006), *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w prywatyzacji polskiej gospodarki*, TNOiK, Toruń.
- Karaszewski W. (2004), *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne. Polska na tle świata*, TNOiK, Toruń.
- Kiyoji F., Ito K., Ug Kwon H. (2005), *Do out-in M&As Bring Higher TFP to Japan? An Empirical Analysis Based on Micro – Data on Japanese Manufacturing Firms*, „The Japanese and International Economics”, 19, 272–301.
- Nauka i Technika w Polsce* (2010), GUS, 42.
- Notta O., Vlachvei A. (2008), *Foreign – Owned Versus Domestically- Owned Firms: Evidence from Greece*, „New Medit”, 4, 17–18.
- Różański J. (2010), *Przedsiębiorstwa zagraniczne w Polsce. Rozwój, finansowanie, ocena*, PWE, Warszawa.
- World Investment Report* (1992), UNCTAD, Transnational Corporations as Engines of Growth, New York–Geneva, 311–316.

THE COMPARATIVE ANALYSIS OF CHOOSEN INDICATORS DESCRIBING FOREIGN AND DOMESTIC COMPANIES' ACTIVITY IN POLAND

A b s t r a c t. The purpose of this article is to compare the performance of domestic and foreign companies in Poland. It is widely recognized that companies with foreign capital use more modern solutions, both technological and organizational than domestic companies in the host country what may affect the effects of foreign companies' activity. As a result foreign companies may achieve relatively better financial results. The research findings present the areas and conditions under which domestic companies achieve similar effects or in some cases better ones than foreign companies.

K e y w o r d s: foreign companies, the effects of companies' activity.